

Юровчик В.Г.

*кандидат географічних наук, старший викладач,
Луцький коледж рекреаційних технологій і права*

ІННОВАЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ УРОКУ ГЕОГРАФІЇ: ПОГЛЯД У МАЙБУТНЄ

У Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті пріоритетним напрямом у розвитку освіти є підготовка людей високої освіченості, кваліфікованих спеціалістів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння і впровадження наукоємких та інформаційних технологій. В Україні здійснюється процес становлення нової системи освіти. Цей процес супроводжується істотними змінами в педагогічній теорії і практиці навчально – виховного процесу. Сучасні вимоги до освіти об'єктивно зумовлюють переведення освітнього процесу на технологічний рівень при цьому можуть і повинні бути використані особистісно зорієнтовані інноваційні педагогічні технології.

В основі якісних змін, що відбуваються нині в системі освіти, лежить інноваційна спрямованість діяльності органів освіти на всіх рівнях. Структура інноваційної діяльності містить розробку інновації й поширення інновацій, тобто збереження й поширення інформації про інновації, підготовка працівників освіти до застосування інновацій і використання інновацій.

Для більш точного й тонкого визначення предмета дослідження назвемо інновацію, що пройшла етап апробації та рекомендована для масового поширення **інноваційним продуктом**. Інноваційний продукт, тобто інновація, яка готова до використання, зберігається на різних носіях у банках освітньої інформації. На цьому наукову працю вважають завершеною, а подальша доля розробки, як правило, вже поза компетенцією автора (авторів), оскільки рішення про використання чи невикористання даного продукту в навчально-виховному процесі багато в чому залежить від адміністрації й педагогічного колективу школи. Питання про те, яким шляхом нова розробка потрапляє до конкретної школи, потребує окремого обговорення.

До цього часу накопичено великий обсяг серйозних педагогічних розробок, що цілком можна віднести до категорії інноваційного продукту. За даними, наведеними у статті Л. Даниленко «Основні

проблеми освітньої інноватики в сучасній теорії і практиці», освітні інновації експериментують у 34 % загальноосвітніх шкіл, активно перебудовують зміст освіти в 41 % шкіл, тобто продовжується процес накопичення інноваційного продукту.

Коли навчальний заклад ставить за мету використання якогось педагогічного нововведення (інноваційного продукту), то й адміністрація школи, і кожен член колективу (причому не має значення, чи стосується його особисто даний етап роботи чи ні) мають усвідомлювати **організаційний зміст** поняття «*впровадження освітніх інновацій*». Інакше кажучи, кожен педагогічний працівник школи повинен **уявляти, які дії** застосовуватиме адміністрація школи, його кафедра і він особисто для того, щоб через якийсь час він і його колеги могли цілком професійно використовувати обране ними нововведення і, найголовніше, отримувати результати роботи, закладені в цьому інноваційному продукті.

Очевидно, що необхідно так само брати до уваги **дії і стиль взаємодії** основних учасників процесу: вчителів та учнів. Тепер зрозуміло, що перехід від наявної в даній школі технології навчання до нової, тобто її **впровадження**, незмінно спричинює змістовні зміни компонентів моделі навчального процесу. Причому ці зміни прямо залежать від рівня інноваційного продукту.

Якщо інновацію призначено для модернізації традиційного навчального процесу, тобто спрямовано «на досягнення гарантованих результатів у рамках його традиційної репродуктивної орієнтації», як правило, змінюються форми навчання. Якщо ж здійснюється, наприклад, перехід від репродуктивної до пошукової моделі навчання, то навчальний процес змінюється «стосовно таких його сутнісних та інструментально значущих властивостей як *цільова орієнтація, характер взаємодії педагога й учнів, їхньої позиції в ході навчання*»). Мета й методи її досягнення – це системоутворюючі чинники, й саме вони відрізняють одну інноваційну модель від іншої. Про це докладно сказано в статтях М. Поташника, О. Моїсеєва «*Качество образования в разных образовательных практиках*» і О. Рудіної «*Моделирование навчально-виховного процесу в школах в умовах реформування загальної середньої освіти*».

В даному випадку нашу увагу привертає етап завершення наукової праці й початку практичної діяльності з використання результатів досліджень у навчально-виховному процесі школи. Сьогодні

репродуктивне відтворення матеріалу учнями відходить у минуле, а тому на кожному уроці вчитель спрямовує їх діяльність на творче здобуття географічних знань на доступному для них рівні. Сьогоднішній випускник повинен вміти:

- самостійно набувати необхідних знань з географії, вміло застосовувати їх на практиці для розв'язання назрілих проблем;
- критично мислити, вміти бачити труднощі і шукати шляхи їх подолання;
- грамотно опрацьовувати нову інформацію;
- бути комунікабельним у різних соціальних групах;
- постійно працювати над розвитком власного інтелекту, підвищенням культурного і морального рівня.

Досягнути цього можна лише через особистісно-орієнтовані технології. Тому особистість учня завжди перебуває в центрі уваги вчителя географії на уроці, де визначальним завданням є не викладання навчального матеріалу, а організація активної пізнавальної діяльності. Це і стало основною метою діяльності багатьох вчителів географії – бути завжди у пошуку нових підходів у навчанні і навчальний матеріал подавати не в описовій, а проблемно-пошуковій формі. Головне завдання, яке ставить учитель перед собою – це вчити учнів вчитися. Нові підходи у викладанні предмета здійснюються учителями за допомогою проведення нестандартних уроків, постановки нестандартних завдань чи запитань, форм повторення, закріплення або перевірки матеріалу.

Нестандартні підходи в навчальному процесі з географії використовуються вчителями на різних етапах уроку. Такі підходи розвивають активне ставлення учнів до навчальної роботи в класі, сприяють розвитку логічного мислення, бажання пізнати причини явищ природи і процесів у суспільстві.

Особливу увагу було приділено інтерактивним версіям електронних атласів та інтерактивним картам, зокрема, на забезпечення в інтерактивних Інтернет-версіях електронних атласів таких функцій, як масштабування, перегляд карт, планів, супутніх текстів, ілюстрацій до розділів і відеосюжетів, а також можливості відображення легенд карт та виводу зображень і текстів на друк.

Наповнення представлено для кожного класу – від підручника з **географії** з ілюстраціями до окремих (стінних) карт, ілюстрацій, атласів, методичних рекомендацій, розробок уроків. А додаткова інформація

знаходиться в розділах: бібліотека ресурсів, демоверсії наявних та запланованих електронних ресурсів (підручників, атласів тощо), інтерактивних карт, тестування, публікацій тощо.

Бібліотека ресурсів – це розділ сайту, який містить допоміжні матеріали, пов’язані з географією, і який буде постійно поповнюватись. Тут представлені космознімки, старовинні карти, тривимірні моделі та матеріали для створення геоінформаційних систем. Ці ресурси можуть знадобитися як учителям, так і учням для написання рефератів тощо.

У розділі «**Демоверсії**» встановлено демоверсії підручників, атласів та інших ресурсів для попереднього ознайомлення з їхніми функціями та представлено презентації з можливостями вказаних ресурсів.

Розділ з **методикою** включає різноманітні матеріали щодо використання Інтернет-версій атласів, підручників та інших матеріалів сайту. Тут також представлено розробки уроків та інші методичні матеріали, розраховані здебільшого на вчителів.

Розділ «**Тестування**» включає методики самотестування за конкретними темами і в майбутньому буде розширюватися до аналогів зовнішнього незалежного тестування з того чи іншого курсу.

Традиційні розділи «**Гостьова книга**» та «**Зворотний зв'язок**» мають за мету підтримувати постійний зв'язок з користувачами задля отримання інформації про використання ресурсів сайту.

Атласи. Так, у атласі з географії вміщені нові карти, що відображають зовнішньоекономічний потенціал, інвестиційну привабливість регіонів, а також створений новий розділ «Соціальна сфера і соціальне забезпечення».

Висновки:

1. Наявність готових до використання розробок (інноваційного продукту) не гарантує застосування їх у реальній педагогічній практиці.

2. Повинні існувати стандартні правила оформлення й пред'явлення інноваційного продукту до експлуатації.

3. Запуск інноваційного продукту в експлуатацію називається впровадженням його в шкільну практику.

4. Упровадження освітніх інновацій є зміною навчально-виховного процесу в усіх його компонентах або окремих його частинах.

5. Внесення змін у навчально-виховний процес – це складна багатоступінчаста процедура, що вимагає глибокого теоретичного та практичного опрацювання.

Список використаних джерел:

1. Ватагіна В., Трінчук О. Інноваційні технології в навчальному процесі // Освіта технікуми, коледжі. – 2006. – № 2(15). – С. 8-10.
2. Краснов В.В. Проблеми визначення ефективності інноваційних процесів у системі освіти // Проблеми освіти. – К., 2006. – Вип. 44. – С. 10-15.
3. Олексенко В.М. Інноваційні заходи щодо підготовки фахівців // Нові технології навчання. – К., 2006. – Вип. 44. – С. 37-43.
4. Скрябіна Т. Структура інноваційної діяльності майбутнього вчителя // Рідна школа. – 2006. – № 7. – С. 7-9.
5. Фурман О. Модель повноцінної інноваційної діяльності в освітній сфері суспільства // Освіта і управління. – 2005. – № 3-4. – С. 24-37.